

VICKI ROBIN
JOE DOMINGUEZ

pasaulinis bestseleris

pinigai

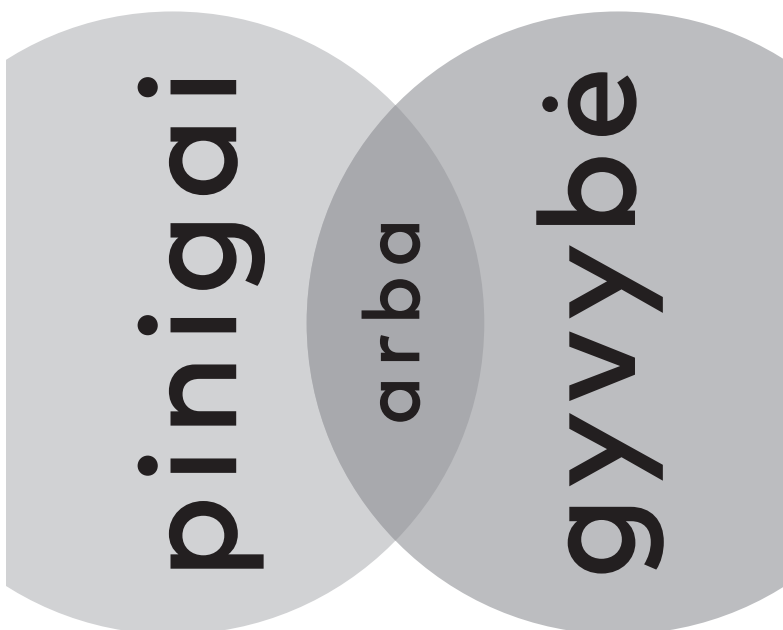
arba

gyvybė

Devyni žingsniai
pakeisti santykį su pinigais
ir pasiekti finansinę nepriklausomybę

VICKI ROBIN
JOE DOMINGUEZ

Devyni žingsniai
pakeisti santykį su pinigais
ir pasiekti finansinę nepriklausomybę

Su Mr. Money Mustache pratarme

Iš anglų kalbos vertė *Viktorija Uzėlaitė*

VILNIUS 2025

Vicki ROBIN, Joe DOMINGUEZ
YOUR MONEY OR YOUR LIFE
9 Steps to Transforming Your
Relationship with Money and
Achieving Financial Independence
Penguin Books, an imprint of Random
House LLC, New York, 2018

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale [ibiblioteka.lt](http://biblioteka.lt).

Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.

Draudžiama šį kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

Copyright © 1992 by Vicki Robin and Joe Dominguez

Copyright © 2008, 2018 by Vicki Robin

Foreword copyright © 2018 by Peter Adeney

All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form.

This edition published by arrangement with Viking, an imprint of Penguin Publishing Group, a division of Penguin Random House LLC

© Viktorija Uzėlaitė, vertimas į lietuvių kalbą, 2025

© „Tyto alba“, 2025

ISBN 978-609-466-844-9

Dėl ko verta skaityti šią knygą?

PAKLAUSKITE SAVĘS:

- Ar turite pakankamai pinigų?
- Ar pakankamai laiko praleidžiate su šeima ir draugais?
- Ar iš darbo grįžtate geros nuotaikos?
- Ar turite laiko dalyvauti veiklose, kurios jums atrodo reikšmingos?
- Jei jus neplanuotai išleistų atostogų, ar tai vertintumėte kaip galimybę?
- Ar esate patenkinti savo indėliu į pasaulio gerovę?
- Ar esate ramus dėl savo finansų?
- Ar darbas atitinka jūsų vertybes?
- Ar turite tiek santaupų, kad galėtumėte pusę metų kokybiškai gyventi?
- Ar jūsų gyvenimas visavertis? Ar visos jo sritys – darbas, išlaidos, santykiai, vertybės – dera tarpusavyje?

Jeigu bent į vieną iš klausimų atsakėte neigiamai, ši knyga jums.

Turinys

PRATARMĖ.....	11
ĮVADAS NAUJAJAM LEIDIMUI	15
1. PINIGŲ SPĄŠTAI: SENASIS TURTĖJIMO BŪDAS	37
Pinigai: nepastebimi spąštai?.....	37
Gerovė ir mūsų planeta.....	51
Naujo pinigų žemėlapio pradžia.....	64
Pirmas žingsnis: <i>susitaikykite su praeitimi</i>	74
A. Kiek uždirbote per savo gyvenimą	75
B. Ką iš to galėtumėte parodyti?.....	80
Kodėl reikalingas balansas?	85
Pirmo žingsnio apibendrinimas	86
Klausimai pokalbiams apie pinigus.....	87
2. PINIGAI NEBĖRA TOKIE KAIP ANKSČIAU - IR NIEKADA NEBUVO	89
Pirmas žvilgsnis į finansinę nepriklausomybę	104
Antras žingsnis: <i>gyvenkite dabartimi - stebėkite savo gyvybinę energiją</i>	107
A. Už kiek parduodate savo gyvybinę energiją?	108
B. Sekite kiekvieną į jūsų gyvenimą ateinantį ir iš jo išeinantį centą.....	123
Antro žingsnio apibendrinimas.....	133
Klausimai pokalbiams apie pinigus.....	134
3. KUR VISA TAI DINGSTA?	135
Ar jums reikalingas biudžetas?	136
Nei gėdos, nei kaltės	139
Trečias žingsnis: <i>mėnesio suvestinė</i>	141
Kategorijų išskyrimas.....	142
Apibendrinimas.....	151
Balansas.....	154
Tikri pinigai	155

Kartais pavyzdys pasako daugiau už tūkstantį žodžių	159
Trečio žingsnio apibendrinimas	166
Klausimai pokalbiams apie pinigus.....	167
4. KIEK BŪTŲ GANA? LAIMĖS SIEKIS	168
Ketvirtas žingsnis: <i>trys klausimai, pakeisiantys jūsų gyvenimą</i>	175
Pirmas klausimas: ar pasitenkinimas, pilnatvė ir vertė, kuriuos gaunu už pinigus, atperka tam panaudotą gyvybinę energiją?.....	176
Antras klausimas: ar toks gyvybinės energijos panaudojimas dera su mano vertybėmis ir gyvenimo tikslu?.....	182
Trečias klausimas: ar pinigus leisčiau kitaip, jei nereikėtų jų uždirbti?	192
Įvertinimas pagal tris klausimus	194
Ketvirto žingsnio apibendrinimas.....	199
Klausimai pokalbiams apie pinigus.....	200
5. IŠTRAUKITE FINANSUS Į DIENOS ŠVIESĄ	202
Penktas žingsnis: <i>padarykite gyvybinę energiją matomą</i>	202
Nusibraižykite finansų grafiką	204
Pradinis taupymo ir švaistymo ciklas	206
Kaip trys klausimai gali sutaupyti jums pinigų	210
Ką daryti su „neįprastais“ mėnesiais?.....	218
Ištraukti finansus į dienos šviesą	219
Finansinė nepriklausomybė kaip šalutinis programos rezultatas.....	222
Ir visa tai tik iš grafiko?	230
Įkvepianti Lindos ir Mike'o Lenichų istorija.....	232
Penkto žingsnio apibendrinimas.....	234
Klausimai pokalbiams apie pinigus.....	234
6. AMERIKIETIŠKA SVAJONĖ: SUSIVERŽKIME DIRŽUS	235
Taupumo teikiamas malonumas	236
Šeštas žingsnis: <i>branginkite gyvybinę energiją - mažinkite išlaidas</i>	241
Vienas užtikrintas būdas sutaupyti pinigų	242
Dešimt užtikrintų būdų sutaupyti pinigų	243
Kasdienis taupumas.....	261
Taupyk pinigus ir gelbėk planetą.....	285
1001 užtikrintas būdas sutaupyti pinigų.....	287
1 000 001 užtikrintas būdas sutaupyti pinigų.....	288
Šešto žingsnio apibendrinimas	289
Klausimai pokalbiams apie pinigus.....	289

7. MEILĖ AR PINIGAI: VERTINKITE SAVO GYVYBINĘ ENERGIJĄ - DIDINKITE PAJAMAS	291
Kas yra darbas?	292
Darbas žmonijos istorijoje	294
Ar mes laimėjome per pramonės perversmą?.....	300
Koks darbo tikslas?	302
Kaip nutraukti darbo ir atlyginimo ryšį.....	306
Stulbinamos darbo ir atlygio atskyrimo pasekmės	308
Septintas žingsnis: <i>branginkite gyvybinę energiją - didinkite pajamas</i>	322
Naujos samdomojo darbo galimybės.....	325
Septinto žingsnio apibendrinimas.....	334
Klausimai pokalbiams apie pinigus.....	334
8. SU VĖJELIU: LŪŽIO TAŠKAS.....	336
Aštuntas žingsnis: <i>kapitalas ir lūžio taškas</i>	340
Kur jūs iš <i>tikrųjų</i> dedate santaupas?	348
Lūžio taškas	350
Apibrėžto laiko tarpsnio galia	352
Saugykla	357
Natūralinis turtas ir finansinė nepriklausomybė	360
Trys natūralinio turto rūšys.....	362
Aštunto žingsnio apibendrinimas.....	373
Klausimai pokalbiams apie pinigus.....	374
9. KUR DĖTI PINIGUS SIEKIANT ILGALAIKĖS FINANSINĖS LAISVĖS	375
Devintas žingsnis: <i>investuokite į finansinę nepriklausomybę</i>	375
Atraskite savo galias	376
Iždo obligacijos - Joe planas.....	384
Mažai kainuojantys indeksiniai fondai: atsarginis planas.....	391
Nekilnojamas turtas	399
Mano pasirinkimai: socialiai atsakingų pajamų srutai	404
Devinto žingsnio apibendrinimas.....	412
Klausimai pokalbiams apie pinigus.....	413
Trumpa devynių žingsnių programos apžvalga.....	414
Epilogas: pinigai kalba	419
Padėka	429
Išnašos	432

Pratarmė

Tėra viena vienintelė priežastis skaityti knygą apie pinigus – noras padovanoti sau geresnį gyvenimą. Pinigai nėra tikslas; argi amžiams užsidarytumėte tamsioje tylijoje dėžėje mainais už tai, kad taptumėte milijardieriumi?

Taip pabrėžtinai išryškinta ši tiesa tampa akivaizdi – daugelis problemų neišsprendžiamos vien pinigais. Sveikas santykis su pinigais dažniausiai tėra sveiko, laimingo gyvenimo požymis.

Na, jei nenorite būti milijardierius tamsioje dėžėje, veikiausiai svajojate tapti linksmu, veikliu, laisvu žmogumi, kurio likimas susiklostė taip, kad jam nebereikia jaudintis dėl pinigų.

Ties šia milžiniška perskyra ir suklumpa daugelis knygų, žurnalų, tinklalapių, televizijos laidų ir tinklalaidžių pinigų tema. Ir dėl šios priežasties daugelis žmonių Jungtinėse Amerikos Valstijose ir kitose turtingose šalyse balansuoja ties bankroto riba ir klimpsta skolose, nors mūsų pajamų lygis yra rekordiškai aukštas. Mes vis vaikomės pinigų ir dalykų, kurių galime už juos įsigyti, net nemėgindami aiškiau suvokti, ką ir kodėl perkame.

Tai ir bus šios knygos tikslas. Prieš dvidešimt penkerius metus išleisti „Pinigai arba gyvybė“ vis dar yra reikšmingas klasikinis veikalas, o jo žinia stipriai veikia mūsų visuomenę. Norėdama, kad ir jaunoji karta susimąstytų apie šioje knygoje iškeltas idėjas, Vicki Robin paliko savo ramią salą, kur gyveno išėjusi poilsio, ir ėmėsi atnaujinto leidimo. Unikalus Robin metodai šiai knygai suteikia neįtikėtiną ir neprilygstamą išliekamąją vertę; naujajame leidime tie patys metodai jau yra pritaikyti šiam smarkiai pasikeitusiam pasauliui, kuriame mes gyvename.

Įprasti patarimai dėl finansų yra silpni, nes paremti teiginiu, neva visi puoselėjame skirtingas asmenines vertybes ir turime klausyti širdies balso. Jei man patinka vakarienės už šimtą dolerių, o tu mėgsti prabangius automobilius, ką gi, puiku! Jei tik leidžia biudžetas, eikvok pinigų tam, kam jauti aistrą, ir sunkiai dirbk, kad nepristigtum lėšų.

Iš esmės tai yra paistalai. Mes visi esame žmonės ir ne taip jau labai skiriamės vieni nuo kitų. Šimtus metų filosofijos mokslas, o pastaraisiais dešimtmečiais ir oficialūs tyrimai byloja, kad tėra keli tikri ir universalūs pagrindiniai poreikiai – žmogiškosios laimės mygtukai: draugystė, sveikata, bendruomenė, gebėjimas savo jėgomis įveikti iššūkius, jausmas, kad kontroliuoji savo gyvenimą. Tai galioja visiems ligi vieno.

Ir vis dėlto daugumai mūsų kyla pagunda siekti patogumų, statuso ir prabangos, tad perkame daiktus, kad patenkintume šias užgaidas. Mes puikiai gebame pateisinti tokius pirkinius, teigdami, kad tai tikroji mūsų aistra. Skiriasi tik tai, kokius dalykus ir kokį jų kiekį nusprendžiame pateisinti. Kelios itin brangios „tikrosios aistros“

gali praryti beveik visas pajamas, o kartais ir atimti galimybę siekti didesnės, universalesnės laimės.

Netgi gerai žinomi finansų ir verslo guru kartoja tą patį mitą, kad pinigų leidimas prilygsta laimei. Laikydamiši jų patarimų atsidursite ant blizgančio asmeninių troškimų konvejerio. Įgudusiomis rankomis krausite ant jo tikslus, o kitame gale rinksite pasitenkinimą teikiančius daiktus, bet galiausiai pamatysite, kad esate ten pat, kur ir pradėjote. Begaliniai troškimai yra vieni iš žmogiškosios prigimties spąstų ir vienas pirmųjų dalykų, kuriuos turite suvaldyti, jei norite greičiau judėti į priekį.

Dėl šios priežasties knyga „Pinigai arba gyvybė“ kalba ne tik apie pinigus, bet ir apie daugelį kitų dalykų. Tai yra asmeninis tobulėjimo vedlys, padėsiantis išsiaiškinti, ko iš tiesų trokštate, ir atsikratyti įpročio švaistyti pinigus, veikiausiai trukdančio įgyvendinti svajones. Įsivaizduokite tai kaip pratybas: mokysitės pamažu, kasdien kartodami mažus žingsnelius, savaime virsiančius didesniais laimėjimais. Atrodys, kad į priekį judate lėtai, bet vieną dieną atsigręšite ir suvoksite, kad sunkiai atpažįsate buvusį save. Nustebsite, kad, pats to nesuvokdamas, kasdien iššvaistydavote daugybę laiko ir energijos. Šių pratybų tikslas – ne tik pagerinti finansinę padėtį, bet ir pačiam patobulėti. Todėl ši knyga ir yra tokia populiari.

Žinoma, atsižvelgtina ir į platesnę paveikslą: į pasaulį, į jame gyvenančius žmones ir kitas gyvas būtybes. Mums pernelyg dažnai kartojama, kad leisti pinigus tėra mūsų asmeninio pasirinkimo reikalas. Jei piniginėje užtenka pinigų, o šiukšlinėje ar konteineryje dar yra vietos atliekoms, galime laisvai pirkti ką panorėję.

Tačiau iš tikrųjų kiekvienas mūsų pirkinys kažkur kitur padaro neregimą žalą ir per pastaruosius dešimtmečius tos žalos prisikaupė nemažai. Matydami konfliktą tarp savo gyvenimo būdo ir žiniasklaidos antraščių neišvengiamai patiriame įtampą. Ši knyga jums turi puikią žinią: jei savo gyvensena sieksite laimės, radikaliai sumažinsite daromą žalą.

Supraskite mane teisingai: jei atidžiai perskaitysite šią knygą, labai tikėtina, kad jūsų finansinė padėtis iš esmės pasikeis visam likusiam gyvenimui. Pinigų klausimas čia išties svarbus. Bet šis metodas unikalus tuo, kad su šaknimis rauna problemas – asmeninius įsitikinimus ir įpročius, – užuot kovojęs su simptomais: mėnesio sąmatomis ir kredito kortelės išrašais.

Jei dar neskaitėte šios knygos ir nenuėjote kelio, pasiruoškite, skirkite tam laiko ir susikaupkite. Netrukus pasikeis visas jūsų gyvenimas.

Mr. Money Mustache

Įvadas naujam leidimui

Sveiki visi, tūkstantmečio vaikai, X kartos atstovai ir jų tėvai! Ši pataisyta knyga „Pinigai arba gyvybė“ skirta jums. Po pirmojo leidimo ji įveikė laiko išbandymus ir tapo klasikiniu veikalu, padėjusiu šimtams tūkstančių žmonių pakeisti santykį su pinigais. Jame aprašyti įrankiai nesensta, bet pasaulis keičiasi, tad surinkau pačią geriausią komandą, kad šį leidimą padarytų aktualų mūsų laikams ir dar daugeliui metų į priekį. Kad jis būtų reikšmingas jums.

Be abejo, svarstote, ar knyga tikrai gali jums padėti? Dabar? Tokiomis aplinkybėmis?

Ar ji gali padėti išbristi iš vartojamųjų paskolų, išpildyti atidėtas svajones, įsigyti nuosavą būstą, mesti jūsų nebetenkinantį darbą, pasitaupyti pinigų, kad galėtumėte sau leisti daugiau, padidinti pajamas, sukaupti santaupų, kurių užtektų ilgesniam laikui, ir net visai išsivaduoti nuo darbo dėl pinigų?

Gali. Tiksliau sakant, galite jūs – jei tik panaudosite šiuos įrankius. Šimtai tūkstančių žmonių tai jau padarė, tad galiu pažadėti kai kuriuos dalykus:

- Išleisite mažiau pinigų ir labiau mėgausitės gyvenimu.
- Sutaupysite tiek pinigų, kiek niekada nesitikėjote sutaupyti.
- Sumažinsite skolas ir išmoksite pasipriešinti pagundai išleisti daugiau pinigų, nei turite, daiktams, kurių nenorite, tam, kad padarytumėte įspūdį žmonėms, kurie jums nepatinka (perfrazuojant Robertą Quilleną).
- Turėsite daugiau laiko svarbiausiems dalykams.
- Daug sužinosite apie save – ir be didelio vargo.
- Įprassite atvirai ir nuoširdžiai kalbėti apie finansus.
- Atleisite sau už ankstesnes finansines klaidas ir gyvensite toliau.
- Susitaupysite pinigų ir galbūt į pensiją išeisite anksčiau, nei įsivaizdavote.
- Gyvensite pagal savo vertybes, užuot tarnavę ir savo laiką aukoję pinigams.

Finansinė nepriklausomybė

Šioje knygoje pateiktos devynių žingsnių programos tikslas yra pakeisti jūsų santykį su pinigais ir padėti jums pasiekti finansinę nepriklausomybę. Rezultatas bus tas, kad liks daugiau laiko – brangiausio jūsų turto, – taigi atsisiras daugiau erdvės laimei, laisvei ir prasmingam gyvenimui.

Ką reiškia pakeisti santykį su pinigais? Tai nereiškia gauti daugiau ar mažiau pinigų; tai reiškia žinoti, kiek pi-

nigų jums *gana*, kad gyventumėte savo svajonių gyvenimą – dabar ir ateityje. Tai reiškia, kad jūs nebebūsate pinigų ir ekonomikos auka, o sprendimus priimsite sąmoningai. Kiekvienas gali to pasiekti.

Ką turime omenyje kalbėdami apie finansinę nepriklausomybę (angl. *Financial Independence* – FI)? Siauriausia prasme finansinė nepriklausomybė – tai galimybė nedirbti dėl pinigų. Be to, ši knyga jus lydės išsilaisvinimo kelyje, kurio pradžioje išvaduosite protą nuo iliuzijos, kad daiktų pirkimas padarys jus laimingus arba kad daugiau visada yra geriau. Aiškiai pamatysite, kokios mintys formuoja jūsų finansinius įpročius, ir tuomet šie įpročiai pasikeis. Žingsnis po žingsnio vykdant programą skolos ims tirpti. Kai neliks skolų, savaime pradės augti santaupos. Atsiradus nenumatytų išlaidų, jums neberekės panikuoti. Taupymas taps įpročiu. Sukaupsite vis daugiau. Galiausiai galėsite nuspręsti, dėl ko dirbate: dėl pinigų ar dėl to, kad jums tai patinka. Daugeliui žmonių kaip tik taip viskas susiklostė – galbūt susiklostys ir jums.

Skaitydami knygą ir vykdydami programą pamatysite, kad neprivalote didžiosios savo dienos dalies aukoti pinigams uždirbti. Galbūt mūsų visuomenėje įprasta plušti nuo devintos iki penktos, bet jūs galite rinktis kitą gyvenimo kelią – su šalutiniais keliukais, vedančiais į tikrąjį pašaukimą ir malonesnę ateitį. Ką darytumėte, jei nebereikėtų dirbti dėl pinigų? Galbūt dabar dar nežinote, bet įgyvendinę mūsų siūlomus žingsnius įgysite daugiau aiškumo, išmoksite kelti tikslus ir patikėsite, kad netrukus ims ryškėti svajonės, tik ir laukiančios, kada jas atrasite.

Kaip sakė vienas FiNeris (tai mūsų sukurta sąvoka, apibūdinanti žmogų, kuris pritaikė programą ir pasiekė finansinę nepriklausomybę): „Iš tikro ši knyga ne apie pinigus. Ji apie gyvenimą.“

Kaip ši knyga išvydo pasaulį

Susipažinkite su Joe Dominguezu, devynių žingsnių programos kūrėju. Iš Lotynų Amerikos kilęs Joe vaikystę praleido Niujorke, ispaniškajame Harleme, maitinamas iš pašalpų ir auginamas motinos, taip ir neišmokęs angliskai. Jis buvo smulkaus sudėjimo, velnioniškai gudrus vaikas. Neturėjo raumenų, kurie jam būtų padėję apsiginti, todėl tapo savo gaujos smegenimis, išmoko gaminti sprogmenis, planuoti mūšius su varžovais ir sėkmingus pabėgimus. Tokiomis sąlygomis jo išlikimo instinktas nepaprastai išlavėjo. Knyga „Pinigai arba gyvybė“ iš dalies ir paremta jo talentu įvertinti grėsmes ir galimybes ir iš bet kurios situacijos ištrūkti gyvam. Joe akimis, finansų sistema yra panaši į socialinės rūpybos, teisingumo ir skurdo sistemas; patekęs į ją žmogus svarsto, kaip išsilaikyti tokiomis aplinkybėmis, bet negalvoja, kaip iš jos ištrūkti. Joe nebaigė jokios aukštosios mokyklos, bet atsitiktinai gavo darbą vienoje Volstrito įmonėje. Jis nesitenkino tuo, kad išmoko vykdyti savo pareigas, o ėmėsi analizuoti žaidimo taisykles ir galiausiai, septintojo dešimtmečio pradžioje, kai kompiuteriai dydžiu dar prilygo miesto kvartalui, sukūrė bene pirmuosius tech-

ninės analizės įrankius. Savų pinigų jis neinvestavo, bet pardavė žinias vienam garsiausių investicinių bankų, o tada ėmė taupyti, siekdamas vieno tikslo: iki trisdešimties metų išeiti į pensiją. Užbaigti pinigų žaidimą. Nebetūnoti darbo kalėjime, o gyventi gyvenimą.

Aštuntajame dešimtmetyje mudu su Joe tapome komanda ir darbe, ir gyvenime. Turėjome panašų tikslą: padaryti šį pasaulį geresnį, nei radome. Kartais išryškėdavo tarpusavio skirtumai, bet paprastai jie įžiebėdavo kūrybines kibirkštis, iš kurių beveik du dešimtmečius radosi mokymai, rašto darbai, paskaitos ir – kaip tikimės – pasauliniai pokyčiai. Jis buvo introvertas, o aš ekstravertė. Jis dirbo sistemingai, aš improvizavau. Jis mąstydamas regėjo platų paveikslą, o aš it lenktyninis žirgas sukąsdavau žąslus ir lėkdavau pirmyn, laikydamasi jo iš anksto numatytos strategijos.

Mūsų darbų kulminacija „Pinigai arba gyvybė“ iškart sulaukė sėkmės, nustebindama ir mus, ir visus kitus. Pirmosiomis 1997 metų savaitėmis, mums pasiekus pačią viršūnę, Joe mirė nuo vėžio. Ši knyga tapo „New York Times“ bestseleriu ir penkerius metus prabuvo „Business-Week“ bestselerių sąrašė. Mes įsitikinę, kad jei gana daug žmonių pasinaudos mūsų pateiktais įrankiais, ši knyga taps „pakankamai ilgu svertu, galinčiu išjudinti pasaulį“.

Joe išėjęs, darbavausi toliau, ypač skatinau žmones burtis į judėjimus, siekiau suvienyti įtakingų judėjimų už paprastumą lyderius, kviečiausi juos į valdžios institucijas ir pasaulinius tinklus, kad skelbtų mūsų bendrą žinią ir skatintų tvarumą. 2004 metais man pačiai buvo diagnozuotas išplitęs vėžys, taigi mano lenktynių žirgas

pavargo, o kilni mudviejų su Joe svajonė „pakeisti amerikiečių pinigų pelnyto, leidimo ir taupymo sampratą“ vis dar nebuvo įgyvendinta, nors jau sulaukėme šimtų tūkstančių dėkingų skaitytojų atsiliepimų. Išėjau į pensiją, persikėliau į Ramiojo vandenyno salą šiaurės vakarų pakrantėje, į miestelį, kuriame gyveno tūkstantis žmonių, ir visą dėmesį sutelkiau į šį planetos kampelį, norėdama padaryti jį kuo geresnį.

Po dvylikos metų vėl pajutau įkvėpimą. Atsitiktinai patekau į didelį renginį, rimtų žmonių susitikimą, kur kalba sukosi apie pinigus. Visi dalyviai paeiliui dalijosi savo abejonėmis ir baimėmis. Pasiturintis aštuoniasdešimtmetis nuogaštavo, kad jam neužteks pinigų nugyventi dar likusius metus. Vidutinio amžiaus specialistas dirbo nuobodų darbą, bet baiminosi iš jo išeiti. Keli konsultantai prisipažino negebą padėti klientams išspręsti piniginių problemų, nes patys gerai neišmaną šių dalykų. Galiausiai antro kurso studentė prisipažino turinti dvidešimties tūkstančių dolerių skolą. Ji numanė, kad, norėdama daugiau pasiekti savo srityje, turėtų įgyti magistro ar net daktaro laipsnį. Mergina nerimavo, nes jau ir taip smarkiai rizikavo ir nežinojo, ar mokslo laipsnis jai padės išmokėti kreditą.

Manyje vėl įsižiebė ankstesnė ugnelė. Kas mes per visuomenė, jei žmogaus išlikimas priklauso nuo besikeičiančių, nepatikimų ir nuo jo nepriklausančių dalykų? Paklausiau susirinkusiųjų, ar jie yra skaitę knygą „Pinigai arba gyvybė“. Dauguma žilaplaukių atsakė teigiamai, bet jauni žmonės iki trisdešimt penkerių metų apie knygą nebuvo net girdėję. Žinojau, kad ji jau išlaisvino vie-

ną žmonių kartą, tad pamaniau, kad galbūt ir kitai padės ištrūkti iš vartotojiškumo kultūros ir šiais lemtingais laikais laisvai naudoti savo talentus. Pradėjusi ieškoti jaunų žmonių, kurie padėtų suprasti jų gyvenimo aplinkynes ir požiūrius, pamačiau, kad ankstyvos pensijos idėja plačiai paplitusi. Padrąsinta daugelio draugų, ėmiausi kruopštaus darbo atnaujinti šį klasikinį veikalą, kad jis tiktų dabartiniams laikams.

Taip atsirado naujas leidimas. Skubu nuraminti tuos, kurie skaitėte pirmąjį: programos esmė nepasikeitė ir čia teberasite visas jums patikusias idėjas.

POKYČIAI

Vis dėlto negalime neatsižvelgti į tai, kad nuo tada, kai Joe Dominguezas ir aš, Vicki Robin, tapome finansiškai nepriklausomi, pasaulis labai pasikeitė ir jūsų realybė jau yra visiškai kitokia. Kūdikių bumo karta atėjo į stabilų pasaulį, sukurtą jų tėvų, išgyvenusių Didžiąją depresiją ir Antrąjį pasaulinį karą. Vyriausybė savo potvarkiais, tokiais kaip progresiniai mokesčiai ir lengvatos karo veteranams, palaikė augančią vidurinę klasę ir bendruomeniškumo jausmą.

Tie, kurie į darbo rinką atėjo dvidešimt pirmame amžiuje, išvydo jau kitokį korporacijų vaizdą. Ir jauniems, ir seniems pensija tampa nepasiekiamą svajone; pati ši sąvoka baigia išnykti. Beveik penktadalio vyresnių nei šešiasdešimt penkerių metų amerikiečių gyvena tik iš šalpos pensijos, o daugiau nei 50 proc. šalpa sudaro pusę jų pajamų.¹

Jauni žmonės ateina į pasaulį, kuriame bakalauro laipsnis neužtikrina tokių lėšų, kad jie galėtų išsimokėti kreditus. Kiekvienas, kad ir kokį darbą dirbtų, turi pats pasirūpinti savimi.

Šiais laikais taisyklės tapo lanksčios kaip niekada. Nesvarbu, nuo ko pradėjai – esi laisvas judėti kur tik nori: keisti gyvenamąją vietą, darbą, asmeninį gyvenimą ir gyvenimo tikslą. Tai ir baugina, ir jaudina. Žmonės iš įvairiausių visuomenės sluoksnių geriau ar blogiau prisitaiiko prie šių pokyčių.

PRISITAIKYMAS PRIE NAUJO PASAULIO

Kaipgi sekasi jaunajai kartai šiais naujais laikais? Man pasidarė smalsu, tad ėmiau kalbinti visus sutiktus dvidešimtmečius–trisdešimtmečius. Kviečiausi žmones į diskusijas. Studijavau „Reddit“ ir „Facebook“ grupes. Nustebau... ir susižavėjau. Mano surasti žmonės siekia įgyvendinti seną neišsipildžiusią amerikietišką svajonę ir savo gyvenimus stato ne remdamiesi karjera, bet prasme, kūrybingumu, lankstumu. Jie drąsiai išmėgina ne tik įvairius darbus, bet ir skirtingas profesijas. Išsilavinimą įgyja pačiais įvairiausiais būdais: per profesinius mokymus, per seminarus ir dirbtuves, bendruomenių koledžuose, po kurių galima stoti į universitetus ir įgyti mokslo laipsnius, internetiniuose kursuose, dirbdami pameistriais, taip pat ir tradicinėse mokymo įstaigose. Baigę vidurinę mokyklą jie dažnai niekur iškart nestoja. Daugėja žmonių, nebenorinčių dirbti kompiuteriu tradiciniu būdu. Jie eina į bendro darbo erdves, dirba bibliotekose, kavinėse

ar neklotose lovose, nenumanydami, ar sukurs ką nors ypatingo, ar tiesiog įdomiai praleis laiką. Jie kuria tinklus, komandas, startuolius, gauna pelną, paskui pasiima atostogas kelionėms, vaikų auginimui ar savistabai, jei jų gebėjimų krepšelis yra mobilus ir paklausus. X karta ir kūdikių bumo karta mokosi iš jaunų žmonių laviruoti šiame kintančiame darbo pasaulyje. Štai kelios inovatyvių, prisitaikyti gebančių jaunų žmonių istorijos.

Brendonas yra jauniausias iš šešių vaikų. Jo šeima surinko lėšų ir išleido vyriausią jo brolių į koledžą, bet vis vien per kiekvieną semestrą jų skola išaugdavo keliais tūkstančiais dolerių. Norėdamas bent kiek prisidėti prie išlaidų, brolis dirbo pardavėju dideliame parduotuvių tinkle. Kai Brendonas baigė vidurinę, vyriausias jo brolis tebedirbo toje pačioje didžiulėje parduotuvėje už tą patį atlyginimą. Brendonas nusprendė, kad dėl diplomo neverta šitiek vargti ir lįsti į skolas, tad iškart nuėjo dirbti pas ūkininką, o vėliau išmoko vairuoti sunkvežimį. Šiuo metu jis taupo, kad galėtų susimokėti už kursų ir išmokytų dirbti kompiuterinėmis sistemomis automobilių remonto įmonėje, kur už valandą tikisi gauti keturiasdešimt dolerių.

Krisas gavo inžinieriaus diplomą, paskui metus dirbo stambioje oro linijų bendrovėje, gražino studijų paskolą ir susitaupė tiek, kad metus galėtų skirti savanorystei ir kelionėms. Po metų grįžo ir ėmėsi naujo, įdomaus, gerai mokamo darbo.

Melodi aptarnauja klientus automobilių nuomos įmonėje ir taupo pinigus, kad galėtų baigti dviejų metų slaugos kursą kolegijoje. Tuomet ji svarstys, ką toliau norėtų studijuoti, ar sieks kilti aukšтын medicinos srityje, ar pasuks kur nors į šalį, taip pat skaičiuos, kiek laiko reikėtų dirbti, kad apsimokėtų naujas diplomas.

Naomė tebesimokydama mokykloje pagal „Running Start“ programą gavo galimybę lankyti paskaitas koledže, tad sutaupė metus. Antrą kursą ji užbaigė bendruomenės koledže, tada įstojo į universitetą ir įgijo socialinės darbuotojos specialybę. Visa tai ji pasiekė neprikaupusi slegiančių skolų. Kai kurie moksleiviai, siekdami kiek įmanoma padidinti savo galimybes, net dvejus metus derina mokslus gimnazijoje ir studijas koledže.

Vyresni dirbantys žmonės taip pat geba būti lankstūs ir kūrybingi. Gydytojai tampa staliais. Staliai virsta architektais. Socialiniai darbuotojai – ūkininkais. Meno mėgėjai išeina iš darbo biure ir tampa didžiųjų Europos muziejų ekskursijų vadovais. Biologai palieka laboratorijas ir rengia keliones į pasaulyje dar likusias džungles. Mokytojai tampa masažuotojais. Baigę tarnybą kariai savo gebėjimus panaudoja gerai mokamuose, didelių įgūdžių reikalaujančiuose darbuose.

Kai kurie savo aistrą ir gyvenimo kelią atranda dar jaunystėje ir visą gyvenimą pradirba finansų planuotojais, nekilnojamojo turto agentais, gydytojais ar dėstytojais. Bet,

Darbo statistikos biuro duomenimis², vis daugiau žmonių dešimtis kartų keičia darbą, kyla karjeros laiptais, renkasi kitą profesiją arba leidžiasi žemyn... bet niekada nesustoja.

O kaip tie daugiau nei 50 procentų žmonių, kurių pusę pajamų sudaro šalpa, kurie manė, kad geri laikai niekada nesibaigs, todėl neplanavo ateities ir jai netaupe? Taikydami prie pokyčių jie toлина išėjimą į pensiją, galbūt netgi dirba iki mirties. Kiti iškeičia būstą į mažesnę ar persikrausto arčiau vaikų, kad nereikėtų samdytis pagalbos namuose. Daugelis naudojami socialinėmis paslaugomis, lankosi renginiuose, skiria laiką pomėgiams. Jie įsitraukia į bendruomenės gyvenimą ir patiria savanorystės džiaugsmą. Jie ima pavyzdį iš tūkstantmečio kartos ir įsilieja į rinką meistraudami, kurdami tinklaraščius, nuomodami savo būstą per „Airbnb“, vienintelį savo turtą – namus – paversdami pelno šaltiniu.

Nesvarbu, kas esate: koledžo absolventas, karjerą įpusėjęs darbuotojas ar būsimas pensininkas, nesvarbu, kokia jūsų patirtis ir gyvenimo aplinkybės, šioje knygoje aprašyti metodai jums bus naudingi.

Kam skirta ši knyga?

Ši programa tinkama kiekvienam, kuris uždirba ar išleidžia pinigus, – ne todėl, kad kiekvienas gali būti turtin gas, bet dėl to, kad kiekvienas gali atrasti, kiek pinigų jam gana... ir tiek turėti. Programa padeda pakeisti *santykį* su pinigais, o jį turime visi.

Ši knyga duoda radikalų pažadą: jūs turėsite *užtektinai* pinigų. Turėti *daugiau* – tai nepasiekiamas horizontas. Kad ir kiek pinigų pelnytumėte, vidinis balsas, tvirtinantis, kad „kuo daugiau, tuo geriau“, vers jus pirkti vis naujus daiktus vien tam, kad neiškristumėte iš žaidimo. Godulys glūdi žmogaus širdyje tarp daugybės kitų dalykų; jis gali padėti išlikti, bet jei jo neriboja sąžinė, saiko jausmas ir meilė, jis gali užgožti gebėjimą džiaugtis. Jei norite apsibrėžti savąjį „gana“, užduokite sau kelis taiklius, esminius klausimus:

- Kas daro jus laimingą?
- Kas jums svarbiausia?
- Kokių vertybių nieku gyvu neatsisakytumėte?
- Jei šiuo metu turėtumėte milijoną, kuo užpildytumėte savo laiką?
- Kokio vieno dalyko atsikratę taptumėte laimingesni? (Apie asmenis nekalbėkime.)
- Ar kada nors turėsite tiek pinigų, kad galėtumėte nebedirbti?
- Jei šiandien pat kas nors panaikintų jūsų skolas, ar vėl įkristumėte į tą pačią duobę? Kaip tai įvyktų arba neįvyktų?

Nobelio premijos laureatas ir bestselerių autorius Danielis Kahnemanas, tyręs pinigų ir laimės ryšį, atrado, kad, viršijus tam tikrą gyvenimo lygį (šiuo metu JAV tai yra maždaug 75 000 dolerių per metus), daugiau pinigų nebesuteikia daugiau laimės. Devintajame dešimtmetyje per pirmuosius mūsų seminarus rinkdavome dalyvių

duomenis ir iškart juos analizuodavome, kad dalyviams galėtume pateikti rezultatus (tam naudodavome popierių ir tušinuką, nes nešiojamųjų kompiuterių dar nebuvo). Palyginę dalyvių pajamas su tuo, „kiek pinigų padarytų jus laimingą“, beveik visais atvejais nepriklausomai nuo pajamų dydžio gaudavome tą patį rezultatą: „50 procentų daugiau, nei šiuo metu gaunu“. Paprašę įvertinti savo laimę skalėje nuo 1 iki 5, nepastebėjome reikšmingo skirtumo tarp daugiausia uždirbančių ir mažiausiai uždirbančių dalyvių. Žmonės staiga suvokdavo, kad priešais juos sėdintis kolega veikiausiai uždirba tą *didesnę* sumą, kuri turėtų padaryti jį laimesnį, bet nepadaro. Tą akimirką stodavo tokia tylą, kad būtum galėjęs išgirsti adatą krinntant.

Iš šių duomenų galima daryti išvadą, kad tikrasis raktas į sėkmę yra sąmoningas, skaidrus, įgalinantis santykis su pinigais, o ne koks nors skaičius (išgalvota suma, kurią žmogus išsikelia kaip tikslą).

1992 metais, kai išėjo „Pinigai arba gyvybė“, dar nebuvo daug praktinių knygų apie pinigus ir laimę. Dabar jau yra šimtai tūkstančių FIRE (*Financial Independence, Retire Early*; finansinė nepriklausomybė ir ankstyva pensija) aistruolių. Šie, kaip ir mano pažįstami FiNeriai, išsiskiria dviem ryškiais bruožais:

1. Turi gyvenimo tikslą, pranokstantį dabartines ribojančias aplinkybes, tarp jų ir darbą.
2. Yra pasiryžę dirbuotis dėl pokyčių, sakyti tiesą, imtis atsakomybės ir nepasiduoti.

Pinigai yra tai, už ką parduodate savo gyvybinę energiją. Savo laiką išmainote į pinigus. Nesvarbu, kad štai ten sėdintis Nedas savo valandą parduoda už šimtą dolerių, o jūs – už dvidešimt. Nedo pinigai jums nieko nereiškia. Vienintelis tikras turtas yra jūsų laikas. Jūsų gyvenimo valandos.

© Nancy Medwell nuotr.

Vicki Robin – amerikiečių autorė ir lektorė, žinoma savo darbais apie tvarumą ir gyvenimo paprastumą. Ji prisidėjo prie daugybės projektų, kurie skatino vietas bendruomenių augimą ir tvarumą. Kartu su bendraautoriumi Joe Dominguezu, buvusiu Volstrito finansų analitiku, pradėjo FIRE (Financial Independence Retire Early) judėjimą, skatinantį finansiškai išsilaisvinti ir išeiti į ankstyvą pensiją. Ši knyga yra pagrindinis jų darbas, pripažintas pasauliniu mastu.

„Pinigai arba gyvybė“ kelia svarbų klausimą: ar jūsų pinigai tarnauja jums, ar jūs tarnaujate pinigams? Knygoje svarstoma, kaip mūsų vertybės susijusios su finansais ir kaip finansinis stabilumas gali tapti ne tik laisvės, bet ir prasmingo gyvenimo pagrindu. Skaitytojams siūloma įsivertinti gyvenimo tikslus, išmokti gyventi sąmoningiau ir siekti pusiausvyros. Vos pasirodžiusi knyga tapo „New York Times“ bestseleriu, ne vienus metus išsilaikė „Business Week“ bestselerių sąrašė ir šiandien yra aktuali kaip niekada.

Ar kada susimąstėte, kiek laiko ir energijos skiriate darbui? Ar pinigai tikrai padeda siekti laimės? Knyga „Pinigai arba gyvybė“ kviečia permąstyti savo santykį su pinigais ir gyvenimo vertybėmis. Joje pasakojama, kaip finansinė laisvė gali tapti priemone gyventi sąmoningiau ir prasmingiau, o norintiems to siekti pateikiama aiški devynių žingsnių programa. Ši knyga ne tik apie taupymą ar investicijas – ji ir apie gyvenimą, kurį būtų galima gyventi, jeigu sprendimai nepriklausytų nuo pinigų.

Tai dėmesio verta knyga, kurioje rasite ir paprastų finansinių patarimų, ir filosofinių pasvarstymų, ir kandžios kritikos vartotojiškai kultūrai bei mūsų gyvenimą užvaldžiusiam darbui. Dauguma knygoje dėstomų idėjų pralenkė laiką. – The Washington Post

ISBN 978-609-466-844-9

Pirkite internetu
www.tytoalba.lt